

К.е.н., доцент Сидор Г.В.
доцент кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету
м. Чортків,
к.е.н., доцент Андрусів У.Я.
доцент кафедри теорії економіки та управління
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і
газу
м. Івано-Франківськ,
к.і.н. Давидовська Г.І.
старший викладач кафедри фундаментальних та спеціальних
дисциплін
Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу
Тернопільського національного економічного університету
м. Чортків
E-mail: sidor.gal@ukr.net

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

На сучасному етапі розвитку економічної системи як вітчизняні, так і зарубіжні науковці приділяють багато уваги дослідженню поняття «інвестиційний процес». Неузгодженості в трактуванні інвестиційного процесу як складної економічної категорії є одним з невирішених питань сьогодення.

Дослідженню теоретичних засад сутності інвестиційного процесу присвячені наукові праці багатьох українських вчених, зокрема А.А. Пересади [4], В.М. Грідасова, С.В. Кривченка, О.Є. Ісаєва [2], С. В. Мочерного [3]. Серед зарубіжних науковців цю проблему вивчали такі економісти, як Л. Дж. Гітман, М.Д. Джонк [1], У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейлі [10]. Крім вищевказаних публікацій, варто назвати й дослідження авторів роботи – Г.В. Сидор [5; 6; 7; 8]. Незважаючи на це, теоретичні аспекти вивчення інвестиційного процесу

розкрито не повною мірою, а отже, потрібно провести додаткові наукові пошуки.

На нашу думку, уточнення визначення «інвестиційний процес» необхідно почати з дослідження поняття «процес». У словнику іноземних слів процес трактується, як «послідовна зміна предметів і явищ, що відбувається закономірним порядком» [9, с. 470–471]. Автор С. В. Мочерний вважає, що: «поняття «процес» конкретизує поняття «явище», відображає його зміну у часі, наявність певних етапів або стадій під час таких змін» [3, с. 149]. Проаналізовані вище дефініції дають змогу зробити висновок, що процес постійно пов'язаний із закономірним розвитком. Він може бути як результатом бездіяльності (тобто діяльності з мінусом), так і результатом діяльності.

З точки зору А.А. Пересади, інвестиційний процес зводиться до «обґрунтування і реалізації інвестиційних проектів» [4, с. 30]. Втім таке тлумачення, на нашу думку, є поверхневим, оскільки звужує трактування інвестиційного процесу до поняття інвестиційної діяльності.

Розглянемо роботи тих авторів, які наводять визначення інвестиційного процесу через макроекономічний підхід. З погляду українських учених, зокрема В.М. Грідасова, С.В. Кривченка та О.Є. Ісаєва, «інвестиційний процес – це система інвестування, що дає змогу об'єднати інтереси учасників, умови і механізм реалізації взаємодії промислових підприємств та кредитних установ. Він є основною ланкою суспільного господарювання і забезпечує всі напрями господарської діяльності» [2, с. 39].

У зарубіжних літературних джерелах поширено декілька визначень інвестиційного процесу. У. Шарп, Г. Александер, Дж. Бейлі подають таке його трактування: «поняття інвестиційного процесу пов'язано з тим, яким чином інвестор приймає рішення при виборі цінних паперів, обсягів та термінів вкладання», цей процес охоплює п'ять етапів (вибір інвестиційної політики, аналіз ринку цінних паперів, формування портфеля цінних паперів, перегляд портфеля цінних паперів, оцінка ефективності портфеля цінних паперів) [10, с. 1]. Ці автори пов'язують інвестиційний процес тільки з фінансовими інвестиціями і розглядають прями інвестиції як атрибут «примітивної економіки» [10, с. 1]. На наш погляд, таке розуміння цього поняття доволі

суперечливе, оскільки ці дві форми інвестицій мають доповнювати одна одну, а не конкурувати між собою. Л. Гітман і М. Джонк у своїй праці зазначають, що інвестиційний процес – це «механізм зведення разом тих, хто пропонує гроші...з тими, хто пред'являє попит» [1, с. 15]. Звичайно, обидві сторони зустрічаються на фінансовому ринку або у фінансових інститутах. У такому контексті фактично інвестиційний процес ототожнюється із фінансовими ринками. На нашу думку, таке визначення не розкриває макроекономічної сутності інвестиційного процесу, тобто є надто спрощеним та потребує неабиякого вдосконалення.

В економічній літературі поняття інвестиційного процесу слід розглядати у трьох аспектах: на макрорівні, мезорівні і на мікрорівні. Інвестиційний процес на мікрорівні та мезорівні відображає інвестиційний намір, тобто процес формування інвестиційного рішення. На макрорівні інвестиційний процес потрібно розуміти, як систему, якій притаманні елементи та функції, де сукупна дія елементів системи та їхня взаємодія формує макроекономічний процес. Відповідно, на мікро- та мезорівнях слід використовувати два поняття: інвестиційний процес та інвестиційна діяльність, а макрорівні одне – інвестиційний процес. Таким чином, практика макрорівневих досліджень дає змогу стверджувати, що реалізація інвестиційного процесу відбувається через діяльність, якій характерний певний набір показників.

У результаті огляду літературних джерел та дослідження поставленої проблеми можемо дійти висновку, що інвестиційний процес необхідно розглядати в контексті відтворювального процесу, а саме: як процес формування, обміну, розподілу та використання в економіці інвестиційних коштів та як систему відносин, що склалися між суб'єктами господарювання з цього приводу.

Список використаної літератури

1. Гитман Л. Дж. Основы инвестирования / учеб. [под ред. Л. Дж. Гитмана, М. Д. Джонка]. пер. с англ. – М. : Дело. – 1999. – 1008 с.
2. Грідасов В.М. Інвестування / підруч. [за ред. В. М. Грідасова, С. В. Кривченка, О. Є. Ісаєва]. – К. : Центр навч. літ-ри. – 2004. – 164 с.

3. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження / підруч. [за ред. С. В. Мочерного] . – Львів : Світ. – 2001. – 416 с.

4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / підруч. [за ред. А. А. Пересади]. – К. : Лібра. – 2002. – 472 с.

5. Сидор Г.В. Інвестиційна привабливість регіонів / Г. В. Сидор, Г. І. Давидовська // Сталий розвиток економіки. – 2015. – № 2 (27). – С. 184–189.

6. Сидор Г.В. Інвестиційне забезпечення пріоритетних галузей економіки / Г. В. Сидор // Актуальні проблеми соціально-економічних систем в умовах трансформаційної економіки : зб. матер. III Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Дніпро, 13–14 квіт. 2017 р.) : у 2-х ч. – Дніпро : НМетАУ, 2017. – Ч. 2. – С. 230–234. – Режим доступу : <https://nmetau.edu.ua/ru/mdiv/i2015/p1718>

7. Сидор Г.В. Залучення іноземних інвестицій в економіку України / Г. В. Сидор // Соціально-економічні проблеми сучасності : матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., (м. Маріуполь, 12 трав. 2017 р.). – Маріуполь, 2017. – С. 263–266.

8. Сидор Г.В. Залучення прямих іноземних інвестицій в регіони України / Г. В. Сидор, Л. Р. Маринчак // Розвиток соціально-економічних систем в умовах глобальної нестабільності : колективна монографія / за ред. канд. екон. наук, доц. Кульчицької Н.Є. – Чортків: ЧННПБ, 2017. – С. 205–214.

9. Словарь иностранных слов / Сост.: Лехин М.В., Кокшина С.М., Петров Ф. Н. и др. – М.: Изд-во иностранных и научных словарей. – 1960. – 778 с.

10. Шарп У. Инвестиции / учеб. [под ред. У. Шарпа, Г. Александер, Дж. Бейли]. пер. с англ. – М. : ИНФРА-М. – 1998. – 1028 с.